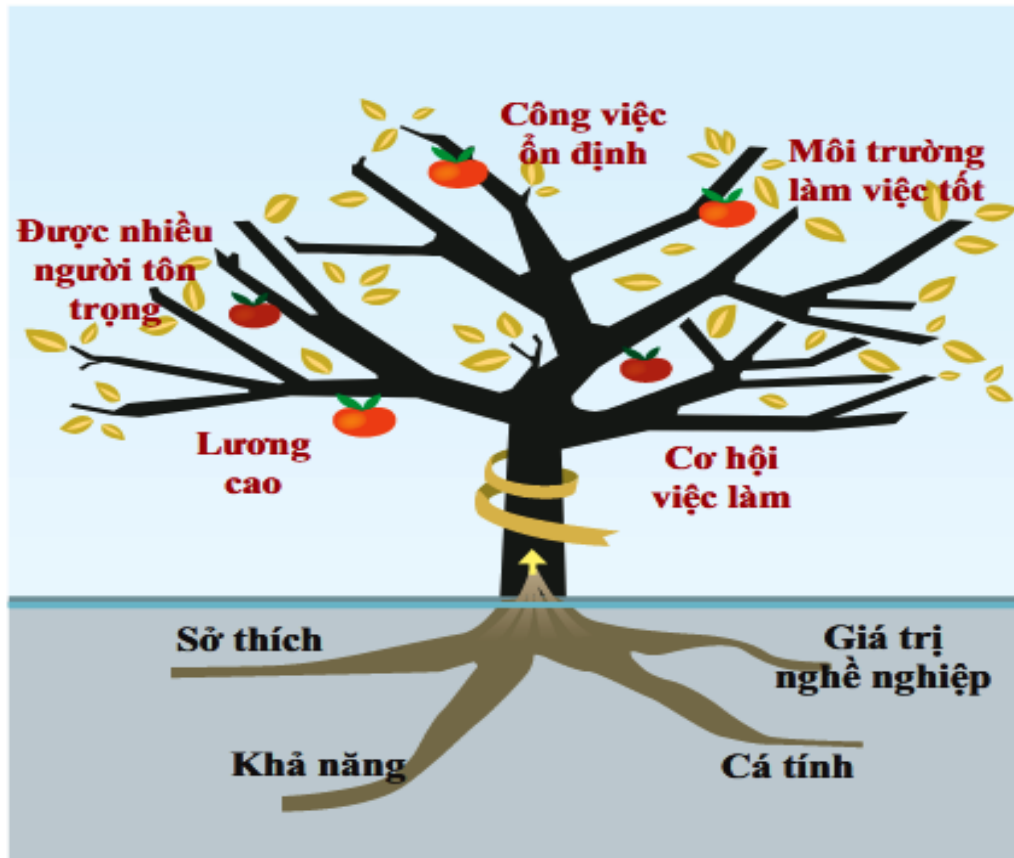

TÓM TẮT LÝ THUYẾT VỀ HOLLAND VÀ CÂY NGHỀ NGHIỆP
(Trích từ tài liệu: “Tổ chức tư vấn hướng nghiệp cho nhóm lớn học sinh cấp trung học cơ sở”, Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội)

1. Tìm hiểu về Lý thuyết cây nghề nghiệp

MÔ HÌNH LÝ THUYẾT CÂY NGHỀ NGHIỆP

Theo lý thuyết cây nghề nghiệp, ai trong chúng ta cũng muốn có một công việc ổn định, lương cao, môi trường làm việc tốt, được nhiều người tôn trọng, vị trí công tác cao, cơ hội thăng tiến tốt, v.v... Tất cả những mong muốn trên là mong muốn chính đáng của mỗi người và đó chính là “trái ngọt” trong lý thuyết cây nghề nghiệp. Để có được những “trái ngọt” trong nghề nghiệp, việc chọn hướng học, ngành học và chọn nghề phù hợp với sở thích, khả năng, cá tính, và giá trị nghề nghiệp của một người rất quan trọng. Sở thích, khả năng, cá tính và giá trị nghề nghiệp chính là phần “rễ” của lý thuyết cây nghề nghiệp và cũng là những cơ sở khoa học để dựa vào đó, các em có định hướng đúng đắn trong việc ra quyết định chọn hướng học, chọn ngành học, chọn nghề tương lai cho phù hợp. Chúng ta cần nhận thức được rằng thực tế quá trình hình thành và phát triển của 4 yếu tố: sở thích, khả năng, cá tính và giá trị nghề nghiệp ở mỗi người đều có thể chịu tác động của khuôn mẫu và định kiến về giới.

Nhiều người chọn ngành học với “rễ” và chọn ngành không theo “rễ” của cây nghề nghiệp. Chọn hướng học, chọn nghề có cơ sở khoa học là chọn hướng học, chọn nghề theo “rễ”, tức là chọn nghề dựa vào khả năng, sở thích, cá tính và giá trị nghề nghiệp và một số yếu tố khác như thể lực, sức khỏe... của bản thân. Nói cách khác,

cơ sở khoa học của việc chọn hướng học, chọn nghề chính là những hiểu biết về bản thân của mỗi người. Đây là phần cơ bản nhất trong việc chọn hướng học, chọn ngành học, chọn nghề tương lai. Nếu mỗi chúng ta biết chọn hướng học, chọn ngành học, chọn nghề phù hợp với bản thân thì chúng ta sẽ có được những thành quả mà chúng ta mong muốn như cơ hội việc làm tốt, cơ hội thăng tiến cao, lương cao, công việc ổn định, được nhiều người tôn trọng, v.v... Ngược lại, nếu ai đó chọn hướng học, chọn ngành học, chọn nghề không phù hợp với bản thân thì rất khó để có những thành quả tốt trong con đường nghề nghiệp sau này vì người đó sẽ thiếu sự yêu thích đối với công việc, thiếu động lực để học và làm tốt, và thiếu cả những khả năng để phát triển trong học tập và nghề nghiệp. Hơn nữa, người đó khó mà có được sự tự tin trong học tập, trong chuyên môn vì học hay làm việc trái với năng khiếu tự nhiên của bản thân.

Ví dụ về lý thuyết cây nghề nghiệp:

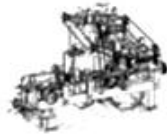
** Ví dụ 1:* Ngay từ khi còn học phổ thông, Hoa là học sinh nữ có khả năng học môn Toán nổi trội, có cá tính ngăn nắp, hay để ý tới các chi tiết nhỏ, thích làm việc với con số hơn làm việc với con người, và thích kiểm soát tiền bạc. Vì vậy, Hoa tự nhận thấy mình rất phù hợp với nghề kế toán. Trong lúc Hoa đang học nghề kế toán thì đã phát hiện ra mình rất thích hợp với ngành Ngân hàng, nên khi ra trường Hoa đã xin vào làm việc tại một Ngân hàng ở tỉnh nhà. Sau một thời gian làm việc, Hoa đã rất thành công trong công việc, được thăng chức, lên lương, và có một đời sống khá thoải mái. *Đây là trường hợp chọn nghề hợp với “rễ”.*

** Ví dụ 2:* Trung là một học sinh nam, có khả năng sáng tạo, viết lách, thích theo ngành truyền thông và báo chí, có khả năng giao tiếp rất tốt, cá tính hướng ngoại. Nhưng sau khi tốt nghiệp THPT, Trung lại theo học trường Trung cấp tài chính - kế toán vì gia đình Trung có nhiều người đang công tác trong ngành tài chính, kế toán, bảo đảm cho Trung có việc làm sau ra trường. Trong khi học trường Trung cấp tài chính - kế toán, Trung luôn cảm thấy thiếu động lực, không thích học, không hứng thú với các hoạt động trong ngành kế toán, điểm không cao. Sau khi tốt nghiệp ra trường, Trung được sắp xếp làm kế toán ở một công ty, nhưng thường xuyên thấy mệt mỏi, không muốn đi làm, không tự tin trong công việc kế toán. Một thời gian sau, Trung cảm thấy rất chán và muốn đổi công việc. *Đây là trường hợp chọn nghề không dựa vào “rễ” mà theo “trái” của cây nghề nghiệp, nên kết quả không được tốt.*

2. Tìm hiểu lý thuyết về Holland 6 nhóm sở thích và khả năng nghề nghiệp

R NHÓM KỸ THUẬT

(Thực tế, sản xuất)

- Có sở thích và khả năng khám phá, sử dụng máy móc, đồ vật và làm những công việc có sử dụng thao tác tay chân hoặc các việc đòi hỏi sự khéo léo của tay chân
- Có tư duy, trí nhớ tốt, nghiêm túc thực hiện các quy trình kỹ thuật
- Thích các hoạt động ngoài trời
- Thích làm việc độc lập

Ngành nghề có thể phù hợp:

Vận hành máy, cơ khí ứng dụng, bảo trì và sửa chữa ô tô, lắp đặt điện, sửa chữa điện - điện tử, xây dựng, chăn nuôi, trồng rừng, nuôi trồng thủy sản, mộc, nấu ăn, làm vườn và chăm sóc cây, cắt may, thêu, đan, móc, kỹ thuật phòng thí nghiệm, lái xe, công nghệ thông tin, nấu ăn, y tá điều dưỡng, vận động viên thể thao, phi công, thiết kế đồ họa, thiết kế nội thất...

www.vvob.be/vietnam

I NHÓM NGHIÊN CỨU

(Khám phá, phân tích)

- Có sở thích và khả năng làm việc độc lập, thích quan sát, học hỏi, khám phá, phân tích, đánh giá hoặc giải quyết vấn đề khoa học - xã hội
- Có hiểu biết, có khả năng làm việc với hệ thống khái niệm khoa học, tìm ra quy luật chung để trình bày dưới dạng hệ thống ký hiệu
- Có khả năng tư duy trừu tượng, có óc tò mò, trí tưởng tượng không gian, quan sát tinh tế, ham thích tìm hiểu

Ngành nghề có thể phù hợp:

Lập trình, kỹ thuật y tế, kỹ thuật phòng thí nghiệm, chăn nuôi, thú y, kỹ thuật phục hồi răng; nghiên cứu các lĩnh vực KHTN, KHXX, giáo dục, môi trường, lịch sử, địa lý; nghiên cứu - phân tích khoa học quản lý, hệ thống máy tính, nghiên cứu thị trường, phân tích tài chính, thiết kế phần mềm tin học,....

www.vvob.be/vietnam

A NHÓM NGHỆ THUẬT

(Sáng tạo, tự do)

- Thích những hoạt động sáng tạo, mang tính ngẫu hứng như biểu diễn nghệ thuật (ca, múa, ...), đạo diễn, diễn viên, thủ công mỹ nghệ, sáng tác âm nhạc, văn, thơ, làm nghề thủ công đòi hỏi sự khéo tay, sáng tạo (sơn mài, làm hoa, thêu nghệ thuật, đúc đồng, chạm khắc gỗ, ...)
- Thường tránh những hoạt động yêu cầu phải tuyệt đối tuân theo chỉ đạo hoặc hoạt động lặp đi lặp lại theo định kỳ
- Có khả năng làm việc thiên về tính chất nghệ thuật
- coi trọng việc sáng tạo trong thể hiện ý tưởng, cảm xúc, tình cảm, sẵn sàng thử nghiệm cái mới

Ngành nghề có thể phù hợp:

Thiết kế đồ họa, thiết kế thời trang, phóng viên, nhiếp ảnh, họa sĩ, sáng tác âm nhạc, ca sĩ, diễn viên (điện ảnh, kịch, chèo...), giáo viên dạy âm nhạc, mỹ thuật, thủ công mỹ nghệ (chạm khắc gỗ, thêu tranh, làm đồ gốm sứ, ...), nhà báo, bình luận viên, dẫn chương trình, người mẫu, nghệ sĩ biểu diễn nhạc cụ, nhà văn, nhà thơ, đạo diễn, chuyên viên trang điểm, cắm hoa, tía rau củ, quan hệ công chúng (PR)...

S NHÓM XÃ HỘI

(Giúp đỡ, quảng giao)

- Có sở thích và khả năng làm việc, giao tiếp người với người, thích đi đây đó
- Có khả năng lắng nghe tích cực, có phản hồi, tổng kết, diễn dịch, qu nạp
- Có khả năng tốt về giảng dạy, tư vấn, chăm sóc sức khỏe cho người khác, hoặc cung cấp, làm sáng tỏ thông tin
- coi trọng việc giúp đỡ mọi người và giải quyết những vấn đề về xã hội

Ngành nghề có thể phù hợp:

Các nghề trong ngành y (như hộ lý, y tá, bác sĩ), dược tá, dược sĩ, hướng dẫn du lịch, dạy học, huấn luyện, tập huấn, tư vấn, dịch vụ khách hàng, công tác xã hội, cán bộ Hội LHPN, nhân viên khách sạn/ resort, nhân viên bảo hiểm, quan hệ công chúng (PR).

E NHÓM QUẢN LÝ

(Lãnh đạo, chủ động)

- Có sở thích lãnh đạo và thuyết phục mọi người
- Có khuynh hướng tránh những hoạt động yêu cầu phải quan sát tỉ mỉ, có tính chất nghiên cứu khoa học hoặc tư duy phân tích
- Có khả năng dẫn dắt, tác động, thể hiện, quản lý, tiếp thị (marketing) hoặc đưa ra ý tưởng
- coi trọng sự thành công trong chính trị, lãnh đạo hoặc kinh doanh

Ngành nghề có thể phù hợp:

Công an, quân đội, quản trị kinh doanh, quản lý hệ thống thông tin, quản trị mạng, chủ doanh nghiệp, chủ đại lý kinh doanh, chuyên viên PR, tiếp thị, quản lý khách sạn, quản lý tiếp thị, bếp trưởng khách sạn các cấp, giám đốc điều hành, luật sư, chủ thầu...

C NHÓM NGHIỆP VỤ

(Nguyên tắc, thận trọng)

- Có khả năng làm việc văn phòng, với con số, báo cáo hoặc máy móc được sắp đặt trật tự
- Có khuynh hướng tránh sự không rõ ràng, những hoạt động thiếu tổ chức
- Có khuynh hướng thích các công việc đòi hỏi chi tiết, tỉ mỉ, cẩn thận, thích tuân thủ các quy định, làm việc theo những chỉ dẫn cụ thể, rành mạch
- coi trọng sự ngăn nắp, chặt chẽ

Ngành nghề có thể phù hợp:

Kế toán, thanh tra các ban ngành, thủ thư, thư kí, lưu trữ hồ sơ, nhân viên văn phòng, chuyên viên thuế, thủ quỹ, tiếp tân; nhân viên làm việc trong các lĩnh vực: bưu điện, ngân hàng, bảo hiểm, kiểm toán, phân tích tin dụng, bán hàng.

